

Kongsvold-seminaret 2001

Offentlige legers landsforening arrangerte for tredje år på rad fagseminar på Kongsvold på Hjerkin. Denne gang var temaet ledelse i helsetjenesten, et prioritert satsingsområde for yrkesforeningen.

På årsmøtet i 2000 fremkom tydelige signaler fra både medlemmer, andre yrkesforeninger og president Hans Petter Aarseth at Offentlige legers landsforenings engasjement innenfor ledelse av helsetjenester burde styrkes og synliggjøres. Dette var også i tråd med styrets prioritering av satsingsområder for 2000.

Historisk reise

Professor Ole Berg fra Senter for helseadministrasjon ved Universitetet i Oslo holdt oppmerksomheten til de 21 deltakerne hele første dag. Han tok oss med på en reise gjennom historien, fra etablering av den første legetjenesten – som i sannhet var samfunnsmedisin – til dagens endringer i organisering av helsetjenester som er over oss med full tyngde.

Men han hadde også rene ord for pengene til legene: – Dere må ta ansvar for deres gruppes defensive utvikling, dere trekker dere unna offentlig debatt og forsterker deres produktive rolle. Spesialisering og subspecialisering skaper kjedsomhetsproblemer for legene, og legger til rette for at andre yrkesgrupper overtar de rutine- og prosedyrepregede oppgavene, sa han. Berg så det også som et problem at selv de mest erfarne legene ikke lenger anser seg kompetente til å gå generelle vakter og bakvakter.

Ole Berg pekte videre på at i utgangspunktet var all helsetjeneste, også sykehus, organisert omkring legens praksis. Ledelse kan ikke være noe man gjør bare når man har tid. I den medikaliserte verden, der pasienten er blitt avhengig av legen, får legene sin største utfordring i å lede pasienten til selv å få kontroll over livet. Medisinens kunst blir altså rådgiving – legene må lede gjennom å

styrke og støtte subjektet. Klinikeren skal løfte sine pasienter, legelederen sine medarbeidere. Til dette arbeid trenger begge pedagogiske virkemidler.

Interne krefter

I resten av kurset brukte ledelsesutvalget interne krefter, for gjennom erfaringsutveksling å belyse rådgiving og ledelse. Temaene dreide seg om betydningen av de indre krefter og personlige egenskaper i det å lede, og at oppmerksomheten i for stor grad har vært rettet mot de ytre rammebetingelser.

Helsesjef Svein Lie fra Sandefjord pekte på de endrede rammebetingelsers betydning for ledelse: – Kommunenes oppgaver øker i omfang med redusert nettverk, økende spesialiseringsgrad i sykehusene og høyere krav til kvalitet i tjenesten. Samtidig ser vi endringer i de personlige holdninger og verdier – fra det ikke-materialistiske til det materialistiske. Lojaliteten endres. Det er ikke lenger gitt at din medarbeider søker å bli. Administrasjonen har overtatt politikernes rolle, ettersom det er i fagmiljøene man har mulighet for å følge med på trender i helsetilstand og behandlingsalternativer. Dette gjør politikerne detaljorienterte, sa Lie. Han la opp til en engasjert debatt om verdier, personalpolitikk og problemet med å holde målene klare.

Veiledning og rådgiving

Einar Braaten fra Statens helsetilsyn kom inn på at definisjonen av rådgiving til manges forundring er svært lik definisjonen på veiledning. – Det er slik rådgiving bør drives. Den tid er forbi at noen lytter til din kunnskap bare fordi du sier det, sa Braaten.

– Prosess er broen mellom menneskelig

aktivitet og resultater. For å få til en god prosess trengs metodikk, med elementer av menneskekunnskap, pedagogikk, kommunikasjon, presentasjon, kunnskapshåndtering og kommunologi. Behovene er altså ganske så like, for rådgiver og leder. En av lederens største utfordringer blir å flytte søkelyset for tilnærming over fra profesjons- til pasientorientering.

Kreativ ledelse

Anne-Sofie Syvertsen, konstituert fylkeslege i Aust-Agder, snakket engasjert om ledelse gjennom kreativitet, kritikk og arbeidsglede. Om å kreve av seg selv. Om ikke å syte og klage. – Hvordan skal vi kunne opprettholde respekten for oss selv som ledere enn si forventende respekt fra våre medarbeider, hvis vi selv snakker nedsettende om vår egen ledelse? spurte Syvertsen. Hun var selv fast bestemt på ikke å gå inn i offentlig forvaltning og ledelse før hun tok skrittet fullt ut og ble helsebyråkrat på heltid. Da oppdaget hun at ledelse er gøy. At man selv er en del av problemene – og løsningene.

– Som leder må man være strategisk og man må ta ansvar for hele oppgaveporteføljen man er tildelt. Man må stå trygt på begge beina, ett i ledelse og ett i medisin, mente Syvertsen.

Ut blant folk

Jan Helge Dale er kombilege og lokalpolitiker i Flora kommune. – Å være ute blant folk og snakke er det viktigste, og mye viktigere enn planarbeid. Inspirasjon henter jeg i min praksis. En slik kombinasjon er helt nødvendig for meg, sa Dale. Han nølte ikke med å si at han gjerne lar direktiver fra sentrale myndigheter gå rett til arkivering om de ikke

21 deltakere var interesserte tilhørere og debattanter på det tredje Kongsvold-seminaret i april. Alle foto P. Medalen

Professor Ole Berg holdt forsamlingen i ånde en hel formiddag og fikk takk av Arne Johannesen

passer inn i de kommunalt prioriterte områdene. Samtidig understreket han viktigheten av å kunne svare for det han gjør.

– Kommunen er under omorganisering, der hver enkelt leder inngår en kontrakt med

bruke sine relasjonelle ferdigheter og pedagogiske evner, og finne sin måte å hente inspirasjon og identitet til faget.

– Ledelse er et fag, og for å fylle en slik rolle må man tilegne seg kunnskaper og fer-

digheter som det ikke uten videre er gitt at vi som leger har tilegnet oss og behersker, sa Sundelin. – Vi må gjøre oss fortjent til å bli ledere. Vi må våge, selv om vi er usikre på om det blir helt perfekt, sa han.

Ingen oppskrift

Folke Sundelin fra ledelsesutvalget oppsummerte og sa at det ikke finnes oppskrift på hvordan man blir den beste leder. Hver enkelt må

bruke sine relasjonelle ferdigheter og pedagogiske evner, og finne sin måte å hente inspirasjon og identitet til faget.

– Ledelse er et fag, og for å fylle en slik rolle må man tilegne seg kunnskaper og fer-

– Bruke kommunelege I-fora til å fokusere på ledelse.

– Ledelse må bli en større og mer integrert del av spesialistutdanningen i samfunnsmedisin. Ledelse må bli et gjennomgående tema på OLLs samlinger og kurs.

– Ledelsesutvalget i OLL besitter betydelig kompetanse, og bør bli invitert til sentralstyrets bord og bidra til at Legeforeningen generelt får et bredere perspektiv på ledelse.

Arne Johannesen

Offentlige legers landsforening (OLL)

Akademikerne ønsker alternativer til streik

– Streiker og konflikter i offentlig sektor rammer i for stor grad publikum. Det er nå på tide å åpne for alternative og begrensede kamptiltak, sier leder i Akademikerne, Per Kristian Sundnes.

Begrensede former for arbeidskamp, så som rullerende streik, overtidsblokkade, reisenekt og redusert arbeidstempo vil ikke på samme måte som full streik ramme publikum. Akademikerne mener det må innføres regler om arbeidskamp etter mønster av systemet i Sverige og Finland. Der er det mulig å varsle begrensede kamptiltak som alternativ til full streik.

Sundnes mener at en åpning for mer begrensede former for arbeidskamp også vil gjøre streikeretten mer reell: – En streik i offentlig sektor rammer samfunnsnødvendig virksomhet, og dermed får vi tvungen lønnsnemnd raskt. Dette gjør streikeretten lite reell.

Han vektlegger at innføring av begrensede kamptiltak vil øke forhandlingsviljen. Selv bare muligheten for konflikter av denne type ville påvirke forhandlingsforløpet og innebære at partene i utgangspunktet ville være mer kompromissvillige.

Sundnes understreker at som i Sverige må det knyttes de samme varslingsfrister til denne type kamptiltak som til full streik, og meklingsinstitusjonen måtte kunne nedlegge forbud mens mekling pågår og for øvrig arbeide på samme måte som nå. Den formelle og prinsipielle likevekten mellom partene må ivaretas ved at arbeidsgiverne kan gå til lock-out eller mer begrensede kamptiltak med vanlig frist, sier Sundnes.

Det er nå på tide å åpne for alternative og begrensede kamptiltak. – Vi håper på en oppmykning av rettstilstanden på dette området i forbindelse med behandlingen av Stabelutvalgets innstilling, sier Sundnes.

Positivt

– En endring er påkrevd, slik at ansatte i offentlig sektor får en reell mulighet til streik, mener Hans Petter Aarseth, president i Legeforeningen. Han understreker at når det varsles streik for ansatte i helsesektoren, innføres det tvungen voldgift nesten umiddelbart. Regjeringen tyr til dette med utgangspunkt i hensynet til liv og helse, selv om organisasjonene ved et uttak har lagt vekt på at bemanningen er bedre enn i helger og ved ferieavvikling. Nettopp derfor har arbeidsgivere gjennom lengre tid hatt mulighet til å stoppe steiker i offentlig sektor, og sementert en utvikling av lønnen for offentlig ansatte.

– Vi er bundet til et system som tar fra oss den reelle streikeretten, sier Aarseth.

Ellen Juul Andersen
Informasjonsavdelingen

Veiledning i medisinsk spesialistutdanning – nytt utdanningsprogram

Legeforeningen har utviklet et utdanningsprogram som er ment å motivere og inspirere leger til å drive veiledning. Utdanningsprogrammet passer for leger som ønsker å skaffe seg mer innsikt i medisinsk veiledningspedagogikk og bli kjent med ulike strategier til bruk i veiledning.

Utdanningsprogrammet består av to videofilmer som viser veiledning i praksis, et kurshefte og teksten Lycke KH, Handal G, Lauvås P. **Veiledning i medisinsk spesialistutdanning**, Oslo: Ad Notam, 1994.

Utdanningsprogrammet koster **kr 850** og kan bestilles fra:

Den norske lægeforening, Pedagogisk avdeling, Postboks 1152 Sentrum, 0107 Oslo, telefaks 23 10 91 00, eller bruke e-post: pedagogisk@legeforeningen.no

Dersom avdelingen ønsker ekstra tekster, koster disse **kr 100** per bok.